

VA-Profilen: Gunnar Behre (1)

Originalpublicering 2009-05-12

Eber Ohlsson

Gunnar Behre, VA-verkets direktör 1974-1981, har när skribenten möter honom våren 2009 i hans hem, hunnit bli 87 år.

Det skulle bli en intervju om hans tid på VA-verket, men Gunnar berättar så engagerat om sina privata intressen, att samtalet till minst lika stor del kommer att handla om dessa.

Krukväxtodling

Ett av dessa intressen är krukväxtodling, och har speciellt varit meterhöga storbladskaktusar med mycket stora blommor.

Det är lite pikant att en vattenverkschef, om än pensionerad, odlar växter, som inte kräver speciellt mycket vatten. Gunnar berättar att intresset för växter nog är något han ärvt från sin mamma.

I sitt kök visar han också prov på andra arter som han har odlat upp, som exempelvis Robinia. Här har Gunnar lyckats att få flera rotskott från arten att ta sig.

Arten är bekant för honom från den tid, då han med familj hade en avstyckad gård på Söderslätt under 20 år. Gården är såld, men han har nyligen sett att den frösådda Robinia han hade planterat där, nu har växt till ett stort träd.

Golf och bridge

Ett annat sätt att komma ut i naturen är att spela golf, även om det för Gunnars del inte blir så många tillfällen som förr. Men det är ett sätt för honom att få motion, förutom de promenader han företar i omgivningarna kring hemmet.

En annan av Gunnars passioner är bridge. Det är en sport där han särskilt som pensionär har spelat partävlingar många dagar i veckan.

Förr spelade han också lagbridge i Skåneserien. Bridgeintresset bland tjänstemännen på stadshuset var på sin tid så betydande, att det fanns en livaktig bridgeklubb där.

Frimärken

Gunnar har även haft intresse för papper som är mindre än spelkort – frimärken. Det var han inte

© Eber Ohlsson 2009

ensam om på VA-verket. Man såg inte sällan tjänstemän där smita in till gelikar, bärande på kuvert innehållande frimärken.

Gunnar visar skribenten några av de album han har kvar. Prydliga album med frimärken från Oscar II:s tid, stämplade med namnen på de orter, som var belägna vid alla Skånes dåtida järnvägar.

Lärarsläkt

Gunnar är född i Göteborg 1921, på självaste julafton. Uppväxt och skolgång skedde också i denna stad, vilket lätt går att höra på Gunnars dialekt. Språkintresset är också något som funnits i Gunnars närhet, eftersom många i slakten har varit lärare.

Hans pappa började som folkskollärare, men blev sedan gymnastikdirektör. Gunnars mamma var lärarinna, en faster var framstående språklärare, och en farbror var professor i engelska på dåvarande Göteborgs högskola, det som nu är universitetet.

Läraryrket är också något som har gått i arv, då hans döttrar nu är lärarinnor. I Gunnars ungdom fanns det tankar på att även han skulle bli lärare efter det att han tagit studenten.

Ingenjör

Men det året, 1941, tog de inte in manliga studenter på seminariet i Göteborg, varför Gunnar i stället inriktade sig på en utbildning till ingenjör.

Han hade visserligen hyggliga betyg, men de var inte så bra att det räckte för att komma in direkt på Chalmers det året. Han började därför i stället en anställning på Götaverken. Här var han med om att tillverka vridscenen till den nya stadsteatern i Malmö.

Det kan tänkas att Gunnar här kan ha lämnat sitt lilla bidrag till Ingmar Bergmans succéer på Malmö stadsteater, om än Gunnars arbete endast varade några veckor. Men han minns att det var ett bra betalt arbete.

Vatten i alla former

Redan i ungdomen kom han att verka i vattensfären, till att börja med som simlärare, eftersom Gunnars pappa förestod simskolan i Askim, Europas största, och där hans pappa engagerade sina barn till att vara simlärare.

© Eber Ohlsson 2009

Gunnar Behre med sina Robinia.

Vattnet i sin fasta fas – snö och is var också en tidig bekantskap för Gunnar, eftersom fadern fick iväg många Göteborgsbarn på skolresor till de Härjedalska fjällerna.

Även här var Gunnar lärare, fast det var ett mera glatt lärarskap. Härjedalen har sedan under många år varit ett fast mål för hans vinterferier.

Examensarbete

Även växtintresset blev tidigt tillgodosett, då Gunnar och en kamrat skulle göra ett examensarbete i biologi, och de båda cyklade från hemmen i Göteborg ner till Lagan.

Här cyklade de runt och samlade blommor och fann då även trädet Robinia i Norrvikens trädgårdar.

Chalmers

Så småningom kom Gunnar i alla fall in på Chalmers. Han kan dock inte erinra sig varför han valde väg- och vattenbyggnadslinjen. Eventuellt kan det ha varit så att det var en ingenjörsinriktning, som då var i ropet.

De som gick på högskolan under andra världskriget, med skyldighet att delta i militära beredskapsövningar när som helst, hade fördel av att det gick att tenta om flera gånger, om resultatet inte räckte den första gången.

AIB och SIB

När examen var klar, så gällde det att finna ett arbete. Då såg han och några kamrater en annons, där Allmänna Ingenjörbyrån, AIB sökte medarbetare till sin konsultverksamhet.

Gunnar och två kamrater besökte AIB i Göteborg. Jo, det fanns platser, men bara en i Göteborg, de andra två fanns i Malmö. Grabbarna fick singla slant, och dessvärre för Göteborg vann inte Gunnar. Men för Skåne blev det en vinst.

Det blev alltså AIB i Malmö som gällde för honom. Efter några år där, bröt sig några konsulter loss från AIB och startade en egen konsultverksamhet, Sydsvenska Ingenjörbyrån, SIB. Gunnar fick erbjudande om att gå över till den nya ingenjörbyrån, ett erbjudande han antog.

På AIB hade han ingenjör Nilsson som närmaste chef. Denne lärde Gunnar hur en säljande utredning skulle se ut, och inte minst hur språket skulle vara. Ingenjör Nilsson blev nästan en språklärare för Gunnar. Det blev sammanlagt ca fem år på AIB och SIB.

VA-verket

När en tjänst som byråingenjör blev ledig på Malmö vatten- och avloppsverk, tyckte Gunnar att han kanske skulle pröva på hur det var att arbeta kommunalt.

På den tiden var Alfred Jerdén VA-chef i Malmö, och Jerdén var noga med att de sökande hade goda betyg i gymnastik. Jerdén var själv en frisksportare, som undvek att i onödan använda allmänna transporter och speciellt taxi.

En annan faktor till att Jerdén undvek motoriserade transporter kan ha varit att han var mycket sparsam, några tyckte till och med att han var snål.

När Alfred Jerdén såg att Gunnar bara hade AB i betyg (på den tiden var betygsskalan från högsta till lägsta, godkända betyg: A, a, AB, Ba, B, och underkända betyg: BC och C).

När Gunnar då förklarade att han hade haft sin pappa i gymnastik, och att han därför inte kunde få något högre betyg, så var det en nöjaktig förklaring för Jerdén.

Byråingenjör

Gunnar började sin byråingenjörstjänst 1951, och hann inneha tjänsten i fyra månader innan Alfred Jerdén gick i pension. Efterträdare till Jerdén blev Sigvard Gudmundson, allmänt kallad Gutten.

Vid denna tid trodde nog inte Gunnar att det var han som i sin tur skulle efterträda Gutten. Gunnar nämner själv att han hade tur i karriären, eftersom de överordnade han då hade, under de närmaste åren där efter slutade på sina tjänster, för att i stället arbeta på den privata marknaden.

Brist på ingenjörer

Under 1950-talet och i början av 1960-talet var det stor brist på ingenjörer, med den samhällsuppbyggnad som då inte bara skedde i Sverige utan också i omvärlden.

Många ingenjörer attraherades därför av utlandstjänst, vilket skapade stor efterfrågan och omsättning på ingenjörer. VA-verket utgjorde härvid inget undantag.

Skånska ingenjörsklubben

Det finns en episod med Jerdén, som Gunnar minns speciellt. Som ny på VA-verket gick han med i Skånska Ingenjörsklubben, vilket var det normala för ingenjörer i kommunal tjänst.

På det första mötet med klubben satte sig Gunnar lite blygt ytterst på en bänkrad. Alfred Jerdén trängde sig

© Eber Ohlsson 1977

Gunnar Behre vid ett studiebesök i Köpenhamn.

då förbi, och presenterade sig samtidigt som chef för vattenverket i Malmö.

Gunnar kunde då kontra med att han var byråingenjör på samma vattenverk. Det blev lite genant för Jerdén, varför han nästa dag kom in på Gunnars tjänsterum på stadshuset och presenterade sig mer propert.

Utreda och konstruera

Gunnars arbetsuppgifter som byråingenjör var att utreda och konstruera. Ett av utredningsarbetena där han var med, gällde den framtida avloppsreningen i staden.

Denna utredning resulterade så småningom i Sjö-lunda avloppsreningsverk. Gunnar tror också att han hann med några utredningar om Vombverket.

Han berättar att en utredning han gjorde om maskinpersonalens löner och om hur lönesättningen borde vara, nog skapade en positiv relation till maskinpersonalen.

Det var eljest inte alltid lätt att hantera de ofta mycket självständiga maskinmästarna. De var lite kungar på sina respektive verk.

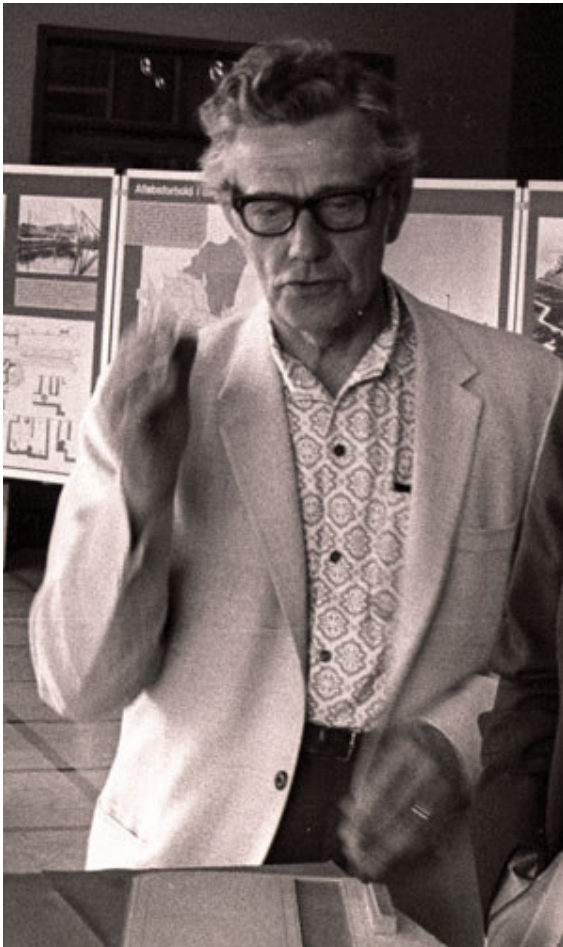
Kaktus

Han minns att maskinmästaren på Bulltofta vattenverk, Harald Hansson inte alltid var kontant med chefen för VA-verket. Efter någon kontrovers sände Hansson dock en julklapp till Gudmundson. Gåvan var en kaktus, tillsammans med en lapp med texten "Trots allt".

Driftingenjör

Den 1 maj 1957 blev Gunnar Behre driftsingenjör, och efterträdde då Lennart Larsson, allmänt kallad Lillelasse. När Gunnar nu i efterhand tittar tillbaka på sin tid på VA-verket, bedömer han att tiden som driftsingenjör nog var den bästa.

Han var då inte låst vid skrivbordet på stadshuset, utan fick möjlighet att komma ut till verken och naturen. Inte minst Vomb med sina örnar och glador, kunde vara en vederkvickelse.

© Eber Ohlsson 1977

Gunnar Behre vid ett studiebesök i Köbenhavn.

Överingenjör

Den 1 november 1961 tillträdde Gunnar Behre överingenjörstjänsten på verket efter Bo Möller. Tjänsten innebar också att innehavaren var ställföreträdande VA-chef.

År 1963 omorganiserades VA-verket och då blev Gunnar överingenjör för Utrednings- och konstruktionsavdelningen. Denna tjänst hade Gunnar till den 1 april 1974, då han efterträdde Sigvard Gudmundson som VA-chef.

VA-direktör

Den första tiden som direktör var trevlig enligt Gunnar. Han arbetade då närmast under kommunalrådet och gatunämndens ordförande Carl Ljungbeck, allmänt kallad Calle.

Detta var en person som överlät det tekniska kunnandet på tjänstemännen, och som alltid stöttade dessa när allmänheten hade synpunkter på verksamheten.

Gunnar fick också rådet av Gudmundson, då han efterträdde honom som VA-chef, att han kunde gå till Calle om han hade problem.

Nytt kommunalråd

Tiden med kommunalrådet som efterträdde Calle, blev inte lika minnesvärd. Många ärenden som tjänstemännen normalt hanterade, skulle nu gå till kommunalrådet.

Den kamratliga stämning som tidigare hade rått mellan tjänstemän och politiker fick sig en törn. Nu skulle det ske förändringar på VA-verket och på Gatukontoret.

Många utredningar och samråd blev det. Men till sist blev det, som man kan misstänka redan var bestämt i förväg, VA-verket skulle slukas av Gatukontoret.

I pension

Därför fick Gunnar Behre sluta som VA-chef den 1 september 1981, och i stället chefa för en liten utredningsgrupp. Det var därför inte förvånande att Gunnar antog erbjudande om att gå i pension i förtid.

Väggarna i Gunnars hem är fyllda med målningar signerade hans nu bortgångna fru Astrid. Målningar som minner honom om deras resor till natur och kultur, såväl inrikes som utrikes.